

ASSEPTIKA VA UNUG QO'LLANILISHI

*PhD Xudoyarova G.N.**Habibov Siyovush,**Karamatov Asatullo,**Ruziyeva Munavvar**(davolash ishi fakulteti talabalari)**SAMARQAND ZARMED UNIVERSITETI*

Mavzuning dolzarbligi: Asseptika — bu mikroorganizmlar (bakteriyalar, viruslar, zamburug'lar va boshqa patogenlar)ning organizmga kirishining oldini olish yoki ularni yo'q qilish uchun amalga oshiriladigan tibbiy choralar to'plamidir. Asseptikaning maqsadi mikroorganizmlar orqali yuzaga keladigan infeksiyalarning oldini olish va bemorlarni xavfsiz holatda davolashdir. Asseptika barcha tibbiyot jarayonlarida, ayniqsa jarrohlik amaliyotlari va tibbiy uskunalarni ishlatishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: kimyoviy, moddalar, mikroorganizm, teri, antiseptik, infeksiya, davolash, operatsiya, bakteriyalar, viruslar, zamburug'lar.

Mavzuning maqsadi: Asseptikaning asosiy maqsadi mikroblarning organizmga kirishini oldini olish va ularning yoyilishiga to'sqinlik qilishdir.

Tadqiqod uchun materiallar: Bu jarayonlar odatda operatsiyalar, jarrohlik amaliyotlari, tish davolash, infeksiyon kasalliklarni davolashda muhim hisoblanadi. Shuningdek, asimptomatik kasalliklarni aniqlash, toza va xavfsiz tibbiy muhit yaratish ham bu sohaning asosiy vazifalaridan biridir. Asseptik usullar bir nechta turga bo'linadi:

Dezinfeksiya — bu mikroorganizmlarni kamaytirish yoki yo'q qilish jarayonidir. Dezinfeksiya odatda asbob-uskunalar, jarrohlik joylarini va boshqa yuzalarni tozalashda qo'llaniladi. Dezinfeksiya uchun maxsus kimyoviy moddalar yoki antiseptik eritmalar ishlatiladi.

Antiseptika — bu mikroorganizmlarning ko'payishini oldini olish yoki ularni o'ldirish uchun ishlatiladigan moddalar (antiseptiklar). Ular odatda teri yoki yasalgan yaralar ustida qo'llaniladi. Masalan, spirtli antiseptiklar, vodorod periksid va xlorheksidin kabi moddalardan foydalaniladi.

Sterilizatsiya — bu asbob-uskunalar va jihozlarni mikroorganizmlardan to'liq tozalash jarayonidir. Bu usul ko'pincha yuqori harorat (bug' orqali) yoki kimyoviy moddalar yordamida amalga oshiriladi.

Asseptika sohasidagi yirik o'zgarish XIX asrning oxirida yuz berdi. Ingiliz jarrohi Jozef Lister, mikroorganizmlarning infeksiyalarni tarqatishini va jarrohlik amaliyotlarida ularni oldini olish zarurligini anglab, antiseptik usullarni joriy qildi. Bu

g'oya jarrohlikni xavfsizroq qilishda inqilobni amalga oshirdi. Listerning yondashuvi jarrohlik operatsiyalarining samaradorligini oshirish va infeksiyalarni kamaytirishga yordam berdi.

Asseptika va infeksiyalarni oldini olish- Asseptika infeksiyalarni oldini olishda katta rol o'ynaydi. Misol uchun, operatsiyalar oldidan bemorning terisini antiseptik vositalar bilan tozalash, operatsion maydonni sterilizatsiya qilish va jarrohlarning antiseptik kiyimlarda bo'lishi infeksiyalarning oldini olishda muhimdir. Shuningdek, tibbiy uskunalar va asboblarning sterilizatsiya qilinishi ham infeksiyalarni kamaytirishga yordam beradi.

Asseptika va shaxsiy gigiena- Asseptika nafaqat kasalxonalarda, balki kundalik hayotda ham muhimdir. Masalan, qo'llarni to'g'ri va muntazam yuvish, toza asbob-uskunalarini ishlatish, oziq-ovqatni xavfsiz saqlash va tayyorlash infeksiyon kasalliklarning oldini olishda katta rol o'ynaydi. Shaxsiy gigiena qoidalariga rioya qilish, ayniqsa gripp yoki boshqa yuqumli kasalliklar davrida muhimdir.

Xulosa: Asseptika — tibbiyotda, sanitariya sohasida va shaxsiy gigienada mikroorganizmlar bilan kurashish uchun muhim usul hisoblanadi. Bu metodlar infeksiyalarning tarqalishini kamaytiradi, bemorlarning sog'lig'ini himoya qiladi va xavfsiz tibbiy muhit yaratadi. Asseptikaning samarali qo'llanilishi inson salomatligini saqlashda va jamoat sog'lig'ini yaxshilashda katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. V.I. Kravchenko, A.N. Tarasov. (2005). Xirurgiya asoslari. – Tibbiyot nashriyoti. Ushbu kitobda jarrohlik amaliyotlari va asseptik muhit yaratish usullari haqida batafsil ma'lumotlar mavjud.
2. N.N. Filatov. (2012). Infektsiya va mikrobiologiya. – Tibbiyot nashriyoti. Asseptika va antiseptika usullari, mikroorganizmlarni yo'q qilish usullari haqida to'liq tushuncha beradi.
3. S.B. Vishnevsky. (1994). Jarrohlik amaliyotlari va infeksiyalarning oldini olish. – Tibbiyot akademiyasi. Kitobda asseptika va antiseptika, infeksiyalarning oldini olish bo'yicha nazariy va amaliy jihatlar keltirilgan.
4. B. M. Shtern. (2003). Yaralar va infeksiyalar bilan ishlash. – Moskovskiy tibbiyot nashriyoti. Yaralarga ishlov berishda asseptika qo'llanilishi haqida ma'lumot beradi.
5. R.M. Sidiqov. (2010). Jarrohlik amaliyotlarida mikrobiologiya va asseptika. – Toshkent, "O'quv nashriyoti". Jarrohlik amaliyotlarida asseptik holatni yaratish va mikroorganizmlarni nazorat qilish usullari.
6. A.A. Kharitonov. (2011). Hospital infeksiyalari va ularni oldini olish. – Tibbiyot va sanitariya nashriyoti.

Gospital infeksiyalarini tahlil qilib, ularning oldini olishning samarali usullari, shu jumladan asseptika metodlarini taqdim etadi.

7. M.I. Kaplan. (2007). Xirurgik infeksiyalar va ularni oldini olish. – Yuridik tibbiyot nashriyoti.

Asseptika, antiseptika va infeksiyalarning oldini olish bo'yicha tibbiyot xodimlari uchun qo'llanma.

8. L.A. Tishchenko, V.E. Fedin. (2014). Tibbiy sanitariya va asseptika asoslari. – Tibbiyot akademiyasi nashriyoti.